

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2592/2020
16.09.2020. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић, Гордане Комненић, Божицара Вујичића и Бисерке Живановић, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Анђела Станишић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Бранка Лекић Врзић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Крагујевцу Гж 1403/17 од 01.10.2019. године, у седници одржаној 16.09.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Крагујевцу Гж 1403/17 од 01.10.2019. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Крагујевцу Гж 1403/17 од 01.10.2019. године и пресуда Основног суда у Аранђеловцу П 98/17 од 29.03.2017. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Аранђеловцу П 98/17 од 29.03.2017. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужила тражила да се обавезе тужени да тужиљи на име стицања без основа – правно неоснованог обогаћења, за период од 26.01.2009. године па до дана подношења тужбе, исплати 177.672,00 динара са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе па до коначне исплате. Ставом другим изреке обавезана је тужила да туженом накнади трошкове поступка од 40.500,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу Гж 1403/17 од 01.10.2019. године, одбијена је жалба тужиље и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права и предложила да се ревизија сматра изузетно дозвољеном (члан 404. ЗПП).

У конкретном случају, по оцени Врховног касационог суда, постоји потреба одлучивања о ревизији тужиље као изузетно дозвољеној због погрешне примене материјалног права, с обзиром на предмет тражене судске заштите и разлоге из којих је

одбијен тужбени захтев, због чега је на основу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, правни претходник тужиље, њен отац ВВ, закључио је Уговор о уступању и расподели имовине за живота са тужиљом, оверен код Општинског суда у Аранђеловцу 04.04.1997. године, којим је тужиља уступио непокретности кп.бр. .. и кп.бр. .., уписане у Лн.бр. .. КО ..., при чему је уговорено да тужиља стиче право уписа својине на тим непокретностима тек после смрти уговарача ВВ. Након закључења наведеног Уговора, отац тужиље је располагао предметним непокретностима тако што је кп.бр. .. и кп.бр. .. КО ... продао туженом по основу Уговора о купопродаји непокретности овереног код Општинског суда у Аранђеловцу 26.01.2009. године под Ов.бр. ../2009. Тужени је након закључења наведеног Уговора ступио у државину предметних непокретности и извршио упис права својине у јавним књигама. Тужиљин отац је преминуо у току 2009. године.

Правноснажном и извршном пресудом Основног суда у Крагујевцу, Судска јединица у Аранђеловцу П 9643/10 од 28.12.2011. године, утврђено је да је Уговор о купопродаји непокретности закључен 26.01.2009. године и оверен под Ов.бр. ../2009 године пред Општинским судом у Аранђеловцу ништав и да не производи правно дејство. На основу наведене пресуде и Уговора о уступању и расподели имовине за живота, тужиља се уписала у јавним књигама као власник кп.бр. .. и .. КО ... на које решење РГЗ СКН Крагујевац је тужени уложио жалбу и о којој другостепени орган није одлучио. Наведене катастарске парцеле се још увек налазе у државини туженог, на њима је тужени посејао пшеницу и имао две жетве, а исте је престао да обрађује по пријему тужбе. Према налазу и мишљењу вештака пољопривредне струке од 03.02.2016. године изгубљена добит на спорним парцелама за период од 6 година укупно је 177.672,00 динара. Тужиља у овој парници од туженог на име стицања без основа потражује накнаду за коришћење парцела кп.бр. .. и .. КО ... у периоду од 26.01.2009. године па до подношења тужбе (01.10.2014. године) у укупном износу од 177.672,00 динара, а који износ је утврђен вештачењем од стране вештака пољопривредне струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев оценивши да тужиља није доставила доказ да је активно легитимисана за вођење спора, будући да нема правноснажну укњижбу, као и да пресуда за предају у државину парцела које су у државини туженог није правноснажна, јер је решењем Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2797/15 од 17.11.2016. године првостепена одлука укинута. Одлуку првостепеног суда прихватио је и другостепени суд, али из других разлога, наводећи да Уговор о купопродаји предметних непокретности који је тужени закључио са оцем тужиље јесте правноснажном одлуком суда оглашен ништавим, па сходно наведеном постоји одсуство основа, али да то тужиљин захтев не чини основаним, јер за постојање института стицања без основа није испуњен први услов – осиромашење

тужиље, будући да тужиља као дужник (применом правила о терету доказивања) није пружила доказе на околност да је обрађивала предметне парцеле и од истих остваривала било какву корист у периоду пре закључења наведеног уговора о купопродаји непокретности, те да би њена имовина продајом спорних парцела туженом била умањена, због чега није испуњен ни други услов – постојање корелације осиромашења на страни тужиље и обогаћење на страни туженог.

Основано се ревизијом тужиље указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Наиме одредбом члана 210. став 1. Закона о облигационим односима прописано је да кад је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема свој основ у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а кад то није могуће - да накнади вредност постигнутих користи, ставом 2. истог члана прописано је и да обавеза враћања, односно накнаде вредности настаје и кад се нешто прими с обзиром на основ који се није остварио или који је касније отпао.

Одредбом члана 219. Закона о облигационим односима је прописано да када је неко туђу ствар употребио у своју корист ималац може захтевати независно од права на накнаду штете или у одсуству ове да му се надокнади корист коју је неко лице имало од употребе туђе ствари. Наведена одредба захтева да се у конкретном случају расправи питање да ли је тужени користио туђу ствар, ако јесте у ком периоду и да ли је коришћењем туђе ствари остварио корист и у ком износу. У конкретном случају правноснажном и извршном пресудом Основног суда у Крагујевцу, Судска јединица у Аранђеловцу П 9643/10 од 28.12.2011. године, утврђено је да је Уговор о купопродаји непокретности закључен 26.01.2009. године, оверен под Ов.бр. ../2009 године код Општинског суда у Аранђеловцу ништав и да не производи правно дејство, те сагласно наведеном, а како то правилно закључује другостепени суд, постоји одсуство основа, из чега даље проистиче да се период неоснованог коришћења предметних парцела рачуна од момента закључења уговора о купопродаји непокретности од 26.01.2009. године. Имајући у виду наведено, не може се прихватити становиште нижестепених судова да тужиља није пружила доказе на околност да је обрађивала предметне парцеле и од истих остваривала било какву корист у периоду пре закључења наведеног уговора о купопродаји непокретности, те да би њена имовина продајом спорних парцела туженом била умањена, као ни становиште да тужиља није активно легитимисана у овој правној ствари, а због чега су нижестепени судови одбили као неоснован тужбени захтев. Ово из разлога што је реч о правном институту употребе туђе ствари у своју корист из члана 219. ЗОО. Наиме, осиромашено лице има право на реституцију по правилима правно неоснованог обогаћења из члана 210. ЗОО, која се састоји у накнади вредности користи коју је обогаћено лице имало употребом туђе ствари. С тим у вези основано се у ревизији указује да је тужени остварио корист повредом права тужиље на имовину, па се не може прихватити становиште нижестепених судова да тужиља нема право на накнаду по основу стицања без основа, с обзиром на околност да је тужени корист од употребе наведених парцела присвојио за себе у периоду од закључења уговора о купопродаји (који је правноснажном одлуком суда оглашен ништавим, те да не производи правно дејство) до подношења тужбе (када је наведене парцеле престао да обрађује).

Будући да су, услед пропуста у примени члана 210. и 219. Закона о облигационим односима, нижестепени судови погрешно оценили да тужилца нема право на накнаду због употребе наведених катастарских парцела и остваривања користи на страни туженог, из којих разлога нису ни ценили налаз и мишљење вештака пољопривредне струке од 03.02.2016. године (на који парничне странке нису имале примедбе), јер су закључили да је ирелевантан за пресуђење из разлога због којих је тужбени захтев одбијен, па је имајући у виду да је на овај начин, због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено због чега нема услова ни за преиначење правноснажне одлуке, Врховни касациони суд применом члана 416. став 2. ЗПП, укинуо нижестепене пресуде и одлучио као у изреци.

Како одлука о трошковима поступка, зависи од одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

У поновном поступку, првостепени суд ће, имајући у виду изнете примедбе утврдити чињенично стање, а потом правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку о тужбеном захтеву.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић